

HEILSA

TÍ ELDAST KYKNURNAR VIÐ ÁRUNUM

Nýggj gransking vísir, at so hvørt, sum kyknurnar eldast, minkar mongdin av GSNOR. Tá iløgurnar í kyknunum verða broyttar, soleiðis at mongdin av GSNOR verður størri, gongur eldingin ikki líka skjótt

Samstundis, sum vit gerast eldri, viknar likamið og vandin fyri krabbameini og øðrum sjúkum veksur. Nú eru ganskarar komnir eitt fet nærri einari frágreiðing um, hví kyknurnar eldast

Vilmund Jacobsen

Fyri fýra árum síðan flutti ein bólkur av mús inni í royndarstovurnar hjá Kræftens Bekæmpelse, og tað var ein bólkur av granskarum úr Italiu við høvuðspersóninum, Giuseppe Filomeni, sum stóð á odda fyri granskingini á royndarstovuni.

Í fýra ár høvdu granskararnir kannað ensymið GSNOR og tess leiklut í menningini av krabbameini, og her vóru mýsnar avgerðandi neyðugar.

Mýsnar í granskingarverkætlanini vóru nevniliga arvafrøðiliga “broyttar”, soleiðis at tær manglaðu ensymið GSNOR, og hetta varð gjørt fyri, at granskararnir kundu finna út av, hvat hetta merkti fyri menningina av mýsnum og teirra heilsu.

- Her funnu vit út av, at sjálvst umgarn mýs, sum manglaðu GSNOR, høvdu eina røð av likamligum brekum og lýtum, sum annars

vera sett í samband við gamlar mýs.

Giuseppe Filomeni vísir á, at mýsnar í royndarstovunum eitt nú høvdu viknaða vøddastyrki, serstakar kemiskar broytingar í heilanum, knýttar at demens, nervvaliðingar, sum eru vanligar millum eldri djór, veikari immunverju og vóru í størri vanda fyri at menna krabbamein.

Fylgjandi árin brúktu granskarar til at kanna virknaðin av ensyminum GSNOR nærri, eitt nú við royndum við kyknunum á royndarstovuni.

Her sóu granskararnir, at so hvørt, sum kyknurnar eldust, minkaði eisini mongdin av GSNOR.

Granskarar sóu eisini, at tá iløgurnar í kyknunum vórðu broyttar, soleiðis at mongdin av GSNOR var størri, gekk eldingin ikki líka skjótt.

Royndir vórðu eisini gjørdar við vevnaði úr einari røð av vanligum djórum í

ymiskum aldri, og eisini her vísti tað seg, at mongdin av GSNOR minkaði við aldri.

Ábendingar vóru tiskil um, at ensymið GSNOR stigvíst minkar við aldrinum og soleiðis setir síni spor í aldurdóminum.

Niðurstøður kunngjörðar

Niðurstøðurnar av hesum granskingararbeiði, sum hevur tikið fleiri ár, vórðu herfyri almannakunngjörðar í viðurkenda og vísundaliga tíðarritinum, PNAS.

Umframt nýggju vitanina, sum setir ensymið GSNOR í samband við elding og øktan vanda fyri sjúkum, greiða granskarar eisini fyri fyrstu ferð frá um mýlsku mekanismuna, sum liggur aftan fyri broytingarnar í ensyminum GSNOR.

Aftrat royndunum við mús og kyknunum kannaðu granskararnir saman við al-tjóða starvsfeløgum eisini

mongdina av GSNOR millum frísk fólk í ymiskum aldri. Í bólkinum vóru ung, eldri og so eisini fólk, sum vóru 100 ár og eldri.

Eisini her var munur á mongdunum av GSNOR.

Tey ungu høvdu eitt høgst støði av ensyminum, og tey eldru høvdu eitt lægri støði. Tey, sum vóru yvir 100 ára gomul, høvdu støði, ið vóru líka so høg, sum millum tey ungu.

- Vit kunnu ikki gera nakra endaliga niðurstøðu út frá hesum úrslitum. Men, úrslitini stuðla undir okkara royndir við mús og kyknunum, nevniliga at nøggin av GSNOR er knýtt at einari “prosess”, sum gevur seg til kennar í ymiskum aldri.

Alt bendir tiskil á, at ensymið GSNOR spælir ein virknan leiklut í at halda kyknurnar ungar og frískar

Tendra og slökkja

Nýggja granskingin vísir, at broytingarnar í mongdini av GSNOR er eitt úrslit av

sonevndum “epigenetiskum” broytingum.

- Hetta er ein náttúrlig gongd, har virknaðurin av okkara ílegum broytist við, at kemiskir bólkur antin koma aftrat - ella fara burturav. Um bólkarnir eru við ella ikki, hevur týðning fyri, um ílegurnar eru aktivar ella “sløktar”, og talan er um

eina røð av epigenetiskum broytingum, sum elva til eina broytta mongd av GSNOR.

- Vit vita frá øðrum granskingum, at okkara ílegur broytast við aldrinum, og nú vita vit eisini, at ein av hættunum, har epigenitikkur er koplaður til elding, er við ensyminum GSNOR, sigur Giuseppe Filomeni.

Italiumaðurin, Giuseppe Filomeni, hevur staðið á odda fyri umrøddu gransking